Nyugathoz kötődve, Kelet felé nyitottan Európa szívében

A közép-európai lét néha tragédia, máskor komédia, de mindig dráma

„Ma az új Lidércek sorsa banális ügy csupán. A tévékamerák lehetővé teszik, hogy úgyszólván helyszíni közvetítésben láthassuk a felégetett falvak romjait, a holttestek tömegét. Rendszerint olyankor, amikor vacsorázunk. A barbárok már nem sokkolnak bennünket. Humánus gondolkodásunk dacára sem váltanak ki belőlünk felháborodást. Már megszoktuk őket.

Hát nem tudom.

Mire való a haladás, a tudomány és technika fejlődése, ha nem akadályozza meg, hogy agyunkban megtelepejen a barbárság?" – kérdezi Jiri Menzel, aki főként a Balkánon történtek és a folyamatban lévő események kapcsán fogalmazta meg kérdését, amit lehet folytatni: mire való az irodalom, mire valók a művészetek, ha nem arra, hogy megdöbbentsenek, elrettentsenek? Csakhogy sajnos, egyre kevesebben olvasnak, néznek jó filmeket, részesülnek katarzist teremtő élményekben.

Vajon történik-e valami velünk, bennünk az 51. frankfurti könyvvásár kapcsán, vagy az sem lesz több, mint piaci bravúr, valakiknek jó biznisz? A kulturális találkozások, az irodalmi felfedezések teremtenek-e minőségi változást, vagy csak mennyiségi vívmányokat: az idén még több kiadó, még több könyvet visz a vásárra...

Mint tudjuk, Magyarország lesz a fő vendég, mi vagyunk a 13. ország, amely a művészet és a kultúra területén nagyszámú rendezvénnyel mutatkozunk be. A kis országoknak lehet nagy sikere, hiszen az irodalmak, a művészetek minőségét sohasem az ország nagysága, hanem lakóinak talentuma garantálja. 1993-ban Hollandia, 1996-ban Írország, két évvel korábban Portugália volt a fő vendég. Emlékszem José Samarangot tüntették ki Nobel-díjjal akkoriban, bizonyítva, hogy Európa „széléről" is lehet a középpontba kerülni.

Az október 13. és 18. között megrendezendő kultúrpolitikai esemény hazánk szomszédaival együtt mondhatja magáról: „Nyugathoz kötődve és Kelet felé nyitottan állunk Európa szívében". A könyvvásár sajtószóvivője szerint: még soha nem mutatott be fő vendég ország olyan sok új kiadványt, mint kis hazánk. A kiadók sokféleségéről, a szerzők sokféleségéről, kapcsolataink sokféleségéről vallanak majd a látottak, hallottak. A jelmondat: *Magyarország határtalanul* arra utal, hogy nyitottak vagyunk kifelé, a szomszédos népekre, sőt a világra, a más kultúrákra, és nyitottak vagyunk az országon belül minden stílusáramlatra, újító kezdeményezésre, másként gondolkodásra. A pillangó logo az átalakulásra való képességet, a sokszínűséget és változatosságot jelképezi és arról is vall, hogy hazánk mindig nyitott, befogadó, ugyanakkor gyarapító, gazdagító része volt az európai kultúrának. Zsótér László díjnyertes terve hazánk nemzetközi jelét, a H-t pillangóvá alakítja, amely a három nemzeti színnel van megrajzolva.

Mit viszünk a vásárra? A Ferencz István és Ekler Dezső által tervezett csarnok több mint ötezer négyzetméter területével számos kiállításnak ad teret. Látható lesz többek között 12 kiemelkedő magyar tudós és művész szobra. A zenét például Bartók Béla, az irodalmat József Attila, a képzőművészetet Csontváry, a matematikai tudományokat Neumann János reprezentálja. A képzőművészeti anyag Rafaeltől Tiepoloig – az olasz művészet mesterművei az Esterházy-gyűjteményből címmel kerül bemutatásra. Az egy magyar Párizsban című összeállítás a nyugat-európai és a magyar kultúra kölcsönhatását bizonyítva sok más között Rippl-Rónai Józsefről is mesél. Nagyon gazdag a zenei program, amelynek egyik fénypontja a Nemzeti Filharmónia október 13-i hangversenye lesz, Ligeti- és Liszt-művekkel, Kocsis Zoltán vezényletével, Ránki Dezső zongoraszólójával. A magyar színház és a tánc, a magyar filmek színe-java is bemutatkozik Frankfurtban.

A kortárs irodalmat a Németországban ismert, sokat fordított szerzők: Szabó Magda, Kertész Imre, Konrád György, Nása Péter, Esterházy Péter és Eörsi István mellett a fiatalabb nemzedéket képviselik, köztük Garaczi László, Bartis Attila, Závada Pál művei. A klasszikusokat olyan nevek fémjelzik, mint Kosztolányi, Krúdy, Móricz és Radnóti. Arról is hírt kaptunk, hogy közel száz magyar könyv jelenik meg német nyelvterületen erre a jeles alkalomra.

Az irodalmi megnyitó beszédet Esterházy Péter mondja, aki majdnem minden könyvében azon meditál: mit jelent középeurópainak lenni? Ezt a kérdést minden bizonnyal megnyitójában is felteszi. A műveiből kicsendülő lakonikus és zseniális végkövetkeztetése szerint: ez néha pech, gyakran tragédia vagy komédia, de minden esetben dráma. **Zágoni Erzsébet**